

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра журналістики та мовної комунікації**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету тваринництва та водних біоресурсів

_____ В.М.Кондратюк

« » _____ 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні кафедри журналістики та мовної комунікації

протокол № 11 від 13 травня 2020 р.

Завідувач кафедри

_____ Н. М. Костриця

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЛАТИНСЬКА МОВА»

Спеціальність

207 – Водні біоресурси та аквакультура

Розробник: Балалаєва Олена Юріївна

1. Опис навчальної дисципліни «Латинська мова»

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Спеціальність	207 – Водні біоресурси та аквакультура	
ОС	бакалавр	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	-	
Форма контролю	іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної форми та скороченого терміну навчання		
	денна форма навчання	скорочений термін навчання
Рік підготовки	I	–
Семестр	I	–
Лекційні заняття	30	–
Практичні, семінарські заняття	30	–
Лабораторні заняття	–	–
Самостійна робота	60	–
Індивідуальні завдання	–	–
Кількість тижневих годин для денної форми навчання:		
аудиторних	4	–
самостійної роботи студента	4	–

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – ознайомити студентів із основами латинської мови, допомогти набути практичних умінь та навичок перекладу латинських текстів та використання латиномовної термінології у навчальній, науковій та виробничій діяльності. Оволодіння студентами основами латинської мови надасть їм можливість читати і перекладати латинські тексти, відкриє доступ до вільного і свідомого сприйняття міжнародної наукової термінології.

Завдання дисципліни. Загальноосвітні завдання курсу полягають у розширенні лінгвістичного світогляду студентів, у підвищенні їх загальної мовної культури шляхом удосконалення навичок нормативного вживання інтернаціоналізмів греко-латинського походження. Завдяки чіткій побудові граматики та синтаксису латинська мова розвиває також уміння та навички логічного мислення.

Для досягнення поставлених у програмі завдань курсу рекомендується відводити керівну роль самостійній навчальній діяльності студентів шляхом поступового переходу від навчання до самонавчання, коли перше знайомство з новим матеріалом здійснюється самим студентом у рамках позааудиторної роботи. На заняттях бажано приділяти не менше 40% часу на самостійне виконання непідготовлених вправ.

Для роботи з навчальним матеріалом рекомендується використовувати всі види вправ, передбачені сучасною методикою:

- a) за спрямованістю на прийом або видачу інформації: вправи рецептивні, репродуктивні, частково продуктивні;
- b) за комунікативністю: некомунікативні;
- c) за участю рідної мови: здебільшого двомовні (зрідка одномовні);
- d) за функцією у навчальному процесі: навчальні, тренувальні і контрольні;
- e) за місцем виконання: аудиторні, позааудиторні.

Як результат вивчення дисципліни «Латинська мова» студент повинен

знати: основи латинської фонетики, морфології та словотвору, структуру та основні принципи побудови та латинських біологічних термінів

уміти: правильно читати і писати латинські слова; визначати довготу/короткість другого складу від кінця слова; ставити наголос у двоскладових і багатоскладових словах; визначати відміну і основу іменників за формою Gen. Sing.; визначати рід іменників за формою Nom. Sing.; визначати відмінок та число іменників за закінченням; відмінювати іменники I-V відмін та прикметники I-III відмін; робити граматичний аналіз термінів; узгоджувати прикметники I-III відмін з іменниками I-V відмін у роді, числі та відмінку; утворювати та відмінювати атрибутивні словосполучення прикметників з іменниками;

засвоїти (в усній та письмовій формі): 500 лексичних та словотвірних одиниць латинського та грецького походження, а також близько 100 латинських прислів'їв, сентенцій та крилатих висловів;

бути поінформованим про: походження та розвиток латинської мови, роль латинської мови у формуванні національних європейських мов, внесок класичних мов у формування міжнародної наукової термінології, вплив античної науки та літератури на розвиток нової європейської культури.

3. Програма та структура для навчальної дисципліни для повного терміну денної форми навчання

Тема лекційного заняття 1. Вступ. Історія розвитку латинської мови та її роль у формуванні міжнародної наукової термінології.

Давньоримська культура і мова Лація (історичний екскурс). Походження латинської мови. Періодизація історії розвитку латини. Архаїчний період. Класичний період. Післякласичний період. Пізня латина.

Латина як джерело наукової термінології. Історичні і лінгвістичні причини формування міжнародної термінології на ґрунті класичних мов.

Тема лекційного заняття 2. Фонетична система латинської мови.

Латинський алфавіт. Класифікація звуків. Правила вимови голосних, дифтонгів, приголосних, буквосполучень. Буквосполучення грецького походження з придиховим h.

Тема лекційного заняття 3. Частини мови. Іменник

Частини мови. Самостійні частини мови: іменник, прикметник, дієслово. Числівник. Займенник. Прислівник. Службові частини мови: сполучник, прийменник, частка, вигук. Граматичні категорії іменника: рід, число, відмінок. Словникова форма іменника. Поділ іменників на відміни. Основа іменника.

Тема лекційного заняття 4. Прикметник. Узгодження прикметників з іменниками.

Граматичні категорії прикметника: рід, число, відмінок, ступені порівняння. Групи прикметників. Відмінювання прикметників першої групи. Відмінювання прикметників другої групи. Узгодження прикметників I-III відміни з іменниками I-V відмін. Атрибутивні словосполучення як основна модель біологічних термінів.

Тема лекційного заняття 5. Іменники I-II відмін.

I відміна іменників: ознаки, відмінкові закінчення, винятки з правила про рід. Відмінювання атрибутивних словосполучень у Nom. et Gen. Sing. et Plur. Іменники і прикметники I відміни в біологічній термінології. II відміна іменників: ознаки, відмінкові закінчення, винятки з правила про рід. Відмінювання атрибутивних словосполучень у Nom. et Gen. Sing. et Plur. Іменники і прикметники II відміни в біологічній термінології.

Тема лекційного заняття 6. Біологічна систематика.

Поняття «систематика», «класифікація», «таксономія». Загальні відомості про таксономічні категорії та таксони. Вид як основна категорія біологічної систематики. Біномінальні назви. Способи вираження видових епітетів у латинських назвах видів рослин і тварин.

Тема лекційного заняття 7. III відміна іменників.

Рівноскладові та нерівноскладові іменники. Приголосний, голосний і мішаний типи відмінювання. Рід іменників III відміни.

Тема лекційного заняття 8. Прикметники III відміни.

Групи прикметників III відміни. Іменники і прикметники III відміни в біологічній термінології

Тема лекційного заняття 9. Іменники IV та V відмін.

IV і V відміни іменників: ознаки, відмінкові закінчення, винятки з правила про рід. Відмінювання атрибутивних словосполучень у Nom. et Gen. Sing. et Plur. Іменники IV та V відмін в біологічній термінології

Тема лекційного заняття 10. Триномінальні та складені назви рослин і тварин.

Таксономічні категорії рангом нижче за вид. Способи утворення латинських назв підвидів, різновидів, варієтетів, підрізновидів, форм, підформ. Способи вираження внутрішньовидових епітетів. Триномінальні назви риб. Складені назви.

Тема лекційного заняття 11. Уніномінальні назви.

Латинські назви таксонів рангом вище за вид. Уніномінальні назви рослин. Уніномінальні назви грибів. Уніномінальні назви тварин. Уніфіковані кінцеві терміноелементи в уніномінальних назвах.

Тема лекційного заняття 12. Числівник.

Розряди числівників: кількісні, порядкові, розділові і прислівникові. Творення складних і складених числівників. Відмінювання кількісних, порядкових і розділових числівників. Латинські та грецькі числівникові терміноелементи в біологічній термінології.

Тема лекційного заняття 13. Загальні відомості про словотвір. Складання основ.

Загальні відомості про словотворення. Склад слова. Поняття: морфеми і терміноелементи. Складання основ. Інтерфікси при складанні основ грецького та латинського походження. Найпродуктивніші види складання основ у біологічній термінології.

Тема лекційного заняття 14. Продуктивні суфікси та префікси в біологічній термінології.

Афіксальні способи творення слів. Значення латинських суфіксів. Продуктивні суфікси іменників і прикметників у біологічній термінології. Значення латинських префіксів. Продуктивні латинські та грецькі префікси у біологічній термінології.

Тема лекційного заняття 15. Загальні відомості про дієслово. Граматичний порядок слів у латинському реченні.

Граматичні категорії дієслів: час, спосіб, стан, особа, число. Дієвідміни. Основні форми дієслова. Дієслівні основи.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Фонетика. Вступ до морфології.													
Історія розвитку латинської мови та її роль у формуванні міжнародної наукової термінології..	1	8	2	2			4	2	2				
Фонетична система латинської мови.	2	8	2	2			4						
Довгі та короткі склади наголос.	3	6		2			4				-		
Частини мови. Іменник.	4	8	2	2			4		-	-	2	-	-
Іменники I –II відміни.	5	8	2	2			4		-	-	-	-	-
Прикметник. Узгодження прикметників з іменниками.	6	8	2	2			4		-	-	-	-	-
Біологічна систематика. Біномінальні назви	7	4	2	2									
III відміна іменників.	8	8	2	2			4		-	-	2	-	-
Прикметники III відміни.		8	2	2			4		-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 1		64	16	16			32	2	2	-	-	-	-
Змістовий модуль 2. Морфологія. Біологічна систематика.													
IV та V відміна іменників.	9	8	2	2			4		-	-	-	-	-
Триномінальні та складені назви рослин і тварин.	10	8	2	2			4		-	-	-	-	-
Уніномінальні назви.	11	8	2	2			4						
Числівник.	12	8	2	2			4						

Загальні відомості про словотвір. Складання основ.	13	4	2	2									
Продуктивні суфікси та префікси в біологічній термінології.	14	4	2	2									
Загальні відомості про дієслово. Граматичний порядок слів у латинському реченні.	15	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 2		56	14	14	-	-	28	4	-	-	4	-	-
Усього годин		120	30	30	-	-	60	6	2	-	4	-	-

4. Теми лекційних занять (30 год.)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія розвитку латинської мови та її роль у формуванні міжнародної наукової термінології.	2
2	Фонетична система латинської мови.	2
3	Частини мови. Іменник.	2
4	Прикметник. Узгодження прикметників з іменниками.	2
5	Іменники I-II відмін.	2
6	Біологічна систематика. Біномінальні назви рослин і тварин.	2
7	III відміна іменників.	2
8	III відміна прикметників.	2
9	IV та V відміна іменників.	2
10	Триномінальні та складені назви рослин і тварин.	2
11	Уніномінальні назви рослин і тварин.	2
12	Числівник	2
13	Загальні відомості про словотвір. Складання основ.	2
14	Продуктивні суфікси та префікси в біологічній термінології.	2
15	Загальні відомості про дієслово. Граматичний порядок слів у латинському реченні.	2

6. Теми практичних занять (30 год.)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Латинський алфавіт. Класифікація звуків.	2
2	Довгі та короткі склади. Наголос.	2
3	Іменник.	2
4	Прикметник.	2
5	I-II відміни іменників.	2
6	Біологічна систематика. Латинські назви біологічних видів.	2
7	III відміна іменників.	2
8	Прикметники III відміни. Gaudeamus.	2
9	IV та V відміна іменників.	2
10	Складені та тринімінальні назви.	2
11	Унімінальні назви.	2
12	Числівник.	2
13	Складання основ. Префіксація. Суфіксація.	
14	Загальні відомості про дієслово. Граматичний порядок слів у латинському реченні.	2
15	Латинські вислови.	2

8. Самостійна робота (60 год.)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості вимови термінів грецького походження.	4
2	Особливості наголошення термінів з відкритим другим складом від кінця слова.	4
3	Загальні відомості про таксономічні категорії і таксони. Систематика, класифікація, таксономія	4
4	Лексичний мінімум – латинські терміни I відміни	4
5	Лексичний мінімум – латинські терміни II відміни	4
6	Особливості відмінювання іменників III відміни	4
7	Лексичний мінімум – латинські терміни III відміни	4
8	Ступені порівняння прикметників	4
9	Загальні відомості про словотвір. Складання основ.	4
10	Суфіксація. Префіксація.	4
11	Студентський гімн «Gaudeamus»	10
12	Фразеологічний мінімум – 100 сентенцій	10

9. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Контрольні питання

1. Скільки в латинському алфавіті букв, що позначають: а) голосні; б) приголосні?
2. Яка буква, що позначає голосний, має варіативність у читанні?
3. Що таке *дифтонг*? Наведіть приклади.
4. Як графічно позначаються буквосполучення *ae, oe*, які не є дифтонгами?
5. Як вимовляються букви *c, s, x, z*?
6. Назвіть буквосполучення грецького походження. Як вони вимовляються?
7. Як вимовляються буквосполучення *ngu, su* перед голосними?
8. Як вимовляється буквосполучення *ti* перед голосними та перед приголосним?
9. Як графічно позначаються довгота і короткість звука?
10. Як здійснюється складоподіл у латинських словах?
11. Назвіть умови позиційної довготи (короткості) складу.
12. В яких випадках голосний, що стоїть перед двома приголосними, є коротким?
13. Назвіть довгі суфікси та наведіть приклади.
14. Назвіть короткі суфікси та наведіть приклади.
15. Як визначити кількісну характеристику голосного, що стоїть перед одним приголосним?
16. Від чого залежить наголос у багатоскладових словах?
17. Які граматичні категорії мають іменники в латинській мові?
18. Як визначається рід іменника?
19. Які іменники за зазначенням належать до чоловічого (жіночого, середнього) роду?
20. До якого роду належать у латинській мові назви дерев та кущів?
21. Скільки відмін іменників у латинській мові?
22. Як визначається відміна іменника?
23. Назвіть ознаки іменників I-V відмін. Наведіть приклади іменників кожної відміни.
24. Як наводяться іменники у словниках?
25. Що таке практична основа іменника? Як вона визначається?
26. У іменників якої відміни практична основа не збігається з основою називного відмінка? Як вона визначається? Наведіть приклади.
27. Які граматичні категорії мають прикметники в латинській мові?
28. На які групи поділяються латинські прикметники?
29. Які родові закінчення мають прикметники першої групи?
30. На які підгрупи поділяються прикметники другої групи? Назвіть їх родові закінчення.
31. Наведіть приклади прикметників: а) першої групи; б) другої групи.
32. З чого складається словникова форма прикметників: а) першої групи; б) другої групи?
33. Як узгоджуються прикметники з іменниками?
34. Які іменники і прикметники належать до I відміни? Назвіть їх відмінкові закінчення.
35. Які іменники грецького походження належать до I відміни?
36. Дайте визначення термінів *систематика, класифікація, таксономія*. Чим вони відрізняються?
37. Що таке *таксономічна категорія*? Чим вона відрізняється від *таксона*? Наведіть приклади.
38. Назви яких таксонів є біномінальними?
39. З чого складається назва виду рослини або тварини?
40. Назвіть способи вираження видових епітетів.
41. Що таке *складений видовий епітет*? Наведіть приклади.

42. У назвах яких таксонів зустрічається тавтономія?
43. Чому виникають синонімічні номенклатурні найменування видів рослин і тварин?
44. Які іменники належать до II відміни? Наведіть приклади.
45. Назвіть ознаки іменників чоловічого і середнього роду II відміни. Які розбіжності мають іменники чоловічого і середнього роду при відмінюванні?
46. Які іменники жіночого роду належать до II відміни? Як вони відмінюються?
47. Які прикметники відмінюються за II відміною?
48. Які іменники належать до III відміни?
49. Чим відрізняються нерівноскладові іменники від рівноскладових?
50. Як визначається практична основа іменників III відміни?
51. На які типи поділяються іменники III відміни?
52. Які іменники відмінюються за приголосним типом, які – за голосним, а які – за мішаним? Назвіть відмінкові закінчення кожного типу.
53. Які закінчення мають іменники III відміни чоловічого роду? Наведіть приклади. Назвіть винятки.
54. Які закінчення мають іменники III відміни жіночого роду? Наведіть приклади. Назвіть винятки.
55. Які закінчення мають іменники III відміни середнього роду? Наведіть приклади. Назвіть винятки.
56. Які іменники належать до IV відміни?
57. Назвіть ознаки іменників чоловічого і середнього роду IV відміни. Які розбіжності мають іменники чоловічого і середнього роду при відмінюванні?
58. Які іменники жіночого роду належать до IV відміни?
59. Які іменники належать до V відміни? Наведіть їх відмінкові закінчення.
60. Назвіть таксономічні категорії, нижчі за вид.
61. Назви яких таксонів є триніomialними? Як вони утворюються? Наведіть приклади.
62. Назви яких таксонів є складеними? Як вони утворюються? Наведіть приклади.
63. Чим відрізняються моделі утворення латинських назв підвидів рослин і тварин?
64. Назвіть способи вираження внутрішньовидових епітетів
65. В яких випадках дозволяється використання тавтономів у складених назвах рослин?
66. Чим відрізняються системи таксономічних категорій класифікації рослин і тварин?
67. Назви яких таксонів є уніomialними?
68. Чим найчастіше бувають виражені уніomialні назви: а) у ботанічній номенклатурі; б) у зоологічній номенклатурі?
69. Як утворюються назви проміжних систематичних груп?
70. Як утворюються назви відділів та підвідділів: а) рослин; б) грибів?
71. Як утворюються назви класів та підкласів: а) рослин; б) грибів?
72. Як утворюються назви порядків та підпорядків рослин?
73. Як утворюються назви родин та підродин: а) рослин; б) грибів; в) тварин?
74. Назвіть синонімічні назви родин рослин.
75. За допомогою яких уніфікованих кінцевих елементів утворюються назви деяких рядів: а) ссавців; б) комах; в) птахів?

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС бакалавр Спеціальність (напрямок підготовки), освітня програма 207 Водні біоресурси та аквакультура	Кафедра журналістики та мовної комунікації 2019-2020 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни Латинська мова	Затверджую Зав. кафедри (підпис) Костриця Н.М. 31 серпня 2019 р.
Екзаменаційні запитання			
1. Розкрийте поняття «дифтонг». Наведіть приклади.			
2. Прикметник: граматичні категорії, групи, узгодження з іменником.			

Тестові завдання різних типів

1. Латинські назви класів рослин будуються за схемою:

1	назва роду + видовий епітет
2	назва роду + позначення рангу таксона + підвидовий епітет
3	основа родової назви + терміоелемент <i>-aceae</i>
4	основа родової назви + терміоелемент <i>-phyta</i>
5	основа родової назви + терміоелемент <i>-opsida</i>

2. Перекладіть латиною: Сазан європейський.

3. Укажіть правильний варіант перекладу речення *Природа не робить стрибків*

1	Naturalia non sunt turpia	3	Natura non facit saltus
2	Natura nihil facit frustra	4	Natura est semper invicta

4. Латинські прикметники узгоджуються з іменниками:

1	у роді	3	у відмінку
2	у числі	4	у відміні

5. У латинській мові 6 голосних?

1	так	2	ні
---	-----	---	----

6. Перекладіть речення *Природа не робить стрибків*

1	Naturalia non sunt turpia	3	Natura non facit saltus
2	Natura nihil facit frustra	4	Natura est semper invicta

7. Який рід скорочено позначається буквою f ?

8. Укажіть правильний варіант перекладу термінів:

1	Судак звичайний	A	Stizostedion lucioperca
		B	Blicca bioercna
		C	Perca fluviatilis
2	Окунь жовтий	D	Pelecus cultratus
		E	Tinca tinca
		F	Perca flavescens

9. Який із поданих іменників належить до IV відміни:

1	lepus, oris m	3	malus, i f
2	lupus, i m	4	tribus, us f

10. Розташуйте ранги таксонів у правильній послідовності:

1.	A genus
2.	B ordo
3.	C classis
4.	D species
5.	E divisio
6.	F familia
7.	G regnum

8. Методи навчання

На початку ознайомлення із новою дисципліною, а також у процесі вивчення нових тем доцільно використовувати вербальний метод навчання, який передбачає розкриття сутності певного явища, процесу, закону. Він ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду студентської аудиторії. Чільне місце в групі словесних методів посідає метод роботи з навчальним посібником. Студенти мають усвідомлювати, що основним джерелом отримання наукової інформації є книга. Тому так важливо навчити студентство методам і прийомам самостійної роботи з підручниками та методичними посібниками: читання, виписування, складання таблиць, схем тощо.

Висока ефективність навчання не можлива без широкого використання наочних методів. Вони зумовлені діалектичними закономірностями пізнання і психологічними особливостями сприймання. Наочні методи передбачають, передусім, використання демонстрації та ілюстрації (малюнки, схеми, графіки).

Використання в навчальному процесі тих чи інших методів зумовлене різними факторами: психологічними особливостями, дидактичними цілями, рівнем матеріального забезпечення навчальних закладів тощо.

Значне місце посідають вправи. Це метод навчання, котрий передбачає цілеспрямоване, багаторазове повторення студентами певних дій чи операцій із метою формування умінь і навичок. У дидактиці за характером навчальної роботи виділяють різні види вправ: письмові, графічні, технічні та інші. Щодо навчальної мети виділяють такі різновиди вправ: підготовчі, пробні (попереджувальні, коментовані, пояснювальні), тренувальні (за зразком, за інструкцією, за завданням), творчі.

Досить часто у підручниках та посібниках презентовано тести як структурну одиницю, яка являє собою систему, різну за метою та ступенем складності завдань, які побудовані на термінологічному матеріалі. То ж не менш важливим моментом у процесі навчання термінологічної латини є система контролю рівня знань студентів. Варіанти тестових робіт, виконання яких ґрунтується на операції вибору правильної детермінованої відповіді із серії запропонованих, спрямовані на формування у студентів системи алгоритмічних рішень, закріплення рецептивних умінь та навичок, необхідних для оволодіння дисципліною.

9. Форми контролю

Поточний контроль застосовують для перевірки і окремих студентів, і академічних груп, як правило, у повсякденній навчальній діяльності, насамперед, на планових заняттях. Викладач систематично спостерігає за навчальною роботою студентів, перевіряє рівень опанування програмного матеріалу, формування практичних навичок та вмінь, їхньої міцності, а також виставляє відповідні оцінки за усні відповіді, контрольні роботи,

практичне виконання певних вправ, передбачених програмою навчальних дисциплін.

Поточний контроль має виховний характер, адже спрямований на стимулювання у студентів прагнення систематично самостійно працювати над навчальним матеріалом, підвищувати свій рівень знань, а також на вдосконалення педагогічної майстерності викладача.

Періодичний контроль має системний, плановий і цілеспрямований характер. Він полягає у визначенні рівня та обсягу оволодіння знаннями, навичками і вміннями наприкінці теми або модуля. Цей контроль здійснюють як у процесі навчальних занять, так і у спеціально відведений час.

Підсумковий контроль спрямовано на визначення рівня реалізації завдань, сформульованих у навчальній програмі, плані підготовки та в інших документах, які регламентують навчально-виховний процес. Він охоплює і теоретичну, і практичну підготовку студентів.

Важливим засобом контролю є самоконтроль, який реалізує на практиці принципи активності й свідомого навчання, міцності знань, навичок і вмінь студентів. Розрізняють дві форми самоконтролю: індивідуальну і групову. У разі індивідуальної форми контролю студент самостійно визначає ступінь опанування професійними знаннями, навичками та вміннями. Груповий самоконтроль передбачає оцінку власної навчальної діяльності та досягнутих успіхів, а також визначення недоліків, обґрунтування шляхів їх подолання.

До основних форм організації перевірки знань, навичок і вмінь, окрім самоконтролю, належать індивідуальна, фронтальна і групова перевірки.

Мета індивідуальної перевірки – визначити, на якому рівні кожен студент оволодів сукупністю знань, а також визначити основні недоліки й шляхи усунення помилок.

Фронтальну перевірку застосовують, коли у відносно короткий термін часу слід з'ясувати рівень засвоєння програмного матеріалу. Викладач готує з певної теми короткі запитання, на які студент має дати короткі відповіді.

Групова перевірка спрямована на з'ясування рівня колективних дій, злагодженості й згуртованості під час виконання завдань. Інколи виправдовує себе комбінована перевірка – поєднання зазначених вище форм.

Відповідно до цілей контролю викладачі використовують сукупність прийомів і способів педагогічної діагностики для з'ясування ефективності навчально-пізнавальної діяльності студентів. Це сприяє цілісній картині перебігу дидактичного процесу у навчальному закладі та свідчить про його дієвість і результативність.

Основними методами перевірки успішності знань студентів є побічне спостереження, усне опитування, програмований контроль, письмові роботи, дидактичні тести тощо.

За допомогою методу спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю студентів викладач з'ясовує здібності, успіхи, визначає обсяг і

глибину оволодіння знаннями з дисципліни, рівень опанування відповідними навичками та вміннями, ступінь сформованості особистісних компетентностей, визначає недоліки й шляхи їх усунення тощо. Контрольне спостереження можна здійснювати у довільній формі на заняттях.

Письмовий контроль забезпечує глибоку й всебічну перевірку опанування програмного матеріалу. Цей метод досить об'єктивний, адже надає можливість порівняти рівень здобутих знань як в окремій групі, та к і на потоці, виявити теоретичні знання, практичні навички та вміння, а також адекватне їх застосування у майбутній професійній діяльності.

Методом перевірки може бути й усне опитування. Його здійснюють за допомогою співбесіди чи відповідей студента. Завдяки своїй специфіці й характеру застосування метод може бути використаний як на лабораторних заняттях, так і у процесі різноманітних перевірок.

У дидактичній практиці дедалі частіше використовують тести, які становлять стандартизований комплект завдань щодо певного навчального матеріалу, за допомогою яких визначають рівень опанування матеріалом.

Дедалі частіше починають застосовувати програмований контроль, котрий дає змогу відразу отримати інформацію про рівень відповіді.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання студента відбувається згідно з положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27 лютого 2019 р.

Оцінка національна	Рейтинг студента, бали
Відмінно	90-100
Добре	74-89
Задовільно	60-73
Незадовільно	0-59

Для визначення рейтингу студента із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів):

$$R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$$

11. Методичне забезпечення

1. Програма навчальної дисципліни «Латинська мова» для підготовки фахівців ОС «бакалавр» напрямів агробіологічного профілю.
2. Рекомендована література (базова й допоміжна).
3. Навчальні посібники.
4. Словники.

Підсумкову контрольну роботу рекомендується проводити письмово за індивідуальними завданнями. Робота розрахована на 2 академічні години. Завдання контрольної роботи повинні охоплювати матеріал всього курсу латинської мови.

12. Рекомендована література

Базова

1. *Балалаєва О.Ю.* Латинська мова та основи ботанічної систематики : навч. посібник / О.Ю. Балалаєва, І.І. Вакулик. – К. : Фітосоціоцентр, 2012. – 324 с.
2. *Балалаєва О.Ю.* Латинська мова для студентів напряму «Водні біоресурси та аквакультура» : навч. посібник / О.Ю. Балалаєва, І.І. Вакулик. – К. : ВПЦ НУБіП, 2015. – 224 с.
3. *Закалюжний М.М.* Латинська мова : підручник для студентів біологічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Либідь, 2003. – 367 с.
4. *Орлова Н.В.* Біологічна латина : навч.-метод. посібник для студентів біологічних факультетів вищих учбових закладів / Н.В. Орлова. – Черкаси, 2001. – 208 с.
5. *Якубенко Б.Є.* Ботаніка з основами гідроботаніки (водні рослини України) : навч. посібник для студентів класичних та аграрних університетів / Якубенко Б.Є., Царенко П.М., Алейніков І.М. та ін. – К. : Фітосоціоцентр, 2010. – 444 с.

Допоміжна

6. *Шибінська Т.А.* Латинська мова : навч. посібник для студентів біологічних спеціальностей / Т.А. Шибінська. – Житомир : Льонок, 2003. – 120 с.
7. *Чопик В.І.* Латинська ботанічна номенклатура : навч. посібник / В.І. Чопик, А.В. Єна. – К.: РВЦ Київський університет, 1997. – 57 с.
8. *Волошкевич О.М.* Анотований список риб Дунайського біосферного заповідника. Біорізноманітність Дунайського біосферного заповідника, збереження та управління / Кол. авт. — К.: Наук. думка, 1999. — С. 564–567.
9. *Мовчан Ю.В.* Зауваження до складу іхтіофауни України (нечисленні, рідкісні, зниклі і нові види) та сучасні зміни в номенклатурі її таксонів (у порядку обговорення) / Ю.В. Мовчан // Зб. пр. Зоол. музею. — 2006. — № 38. — С. 34–43.
10. *Мовчан Ю.В.* Риби України (Таксономія, номенклатура, зауваження) Ю.В. Мовчан // Збірник праць Зоологічного музею, 2008–2009, № 40. – С. 47 – 86.
11. *Решетников Ю.С., Котляр А.Н., Расс Т.С.* и др. Пятиязычный словарь названий животных. Рыбы. — М.: Рус. яз., 1989. — 735 с. Фауна України. Т. 8. Риби. Вип. 1 / Павлов П. Й. — К. : Наук. думка, 1980. — 352 с.
12. *Щербуха А.Я.* Українська номенклатура іхтіофауни України / А.Я. Щербуха. — К. : Зоомузей ННПМ НАН України, 2003. — 50 с.

13. Інформаційні ресурси

1. International Code of Nomenclature for algae, fungi, and plants (Міжнародний кодекс номенклатури водоростей, грибів і рослин) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iapt-taxon.org/nomen/main.php>.
2. Балалаєва О.Ю. Етимологія латинських назв рослин [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///C:/Users/Yuu/Downloads/Mik_2011_14_7_31%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/Yuu/Downloads/Mik_2011_14_7_31%20(3).pdf).
3. Балалаєва О.Ю. Індиферентні латинські ботанічні терміни [Електронний ресурс] / О.Ю. Балалаєва, Д.С. Ходій. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/30_NNM_2012/Philologia/6_119144.doc.htm
4. Balalajeva O.Y. Content of Latin plant names [online] // Agriculture, forestry and water management. – 2015. – № 5. – p. 14–18. – Available at: <http://agro.snauka.ru/en/2015/05/2357>.
5. Вакулик І.І. Запозичення з класичних мов у науковій термінології сучасних європейських мов (на матеріалі юридичних та економічних термінів української, російської, німецької, французької, англійської мов). Режим доступу: http://librar.org.ua/sections_load.php?s=philology&id=819&start=7
6. Вакулик І.І., Авдеєва А., Мельник Н. Шляхи адаптації «Gaudeamus» у контексті європейської культурної ідентичності. Режим доступу: http://www.rusnauka.com/8_DN_2011/Philosophia/1_82109.doc.htm
7. Гриценко С.П. Латинська мова в Україні (історичний екскурс). Режим доступу: http://b-ko.com/book_21_glava_65_variant_2.html.
8. Лапідарна латина. – Режим доступу: <http://ukrlife.org/main/prosvita/latyna.html>.
9. Латинські словникові уроки на Інтернет Поліглоті. Режим доступу: <http://www.internetpolyglot.com/ukrainian/lessons-ln-uk>.
10. Латинский язык (проект Lupus Campestris) [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://lupus-campestris.narod.ru>.